

Handläggare: Ann Gardeström
Telefon: 08-50825411

Till
Socialnämnden

Svar på remiss av Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning (SOU 2012:76)

1 bilaga

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 29 september 2011 att uppdra åt en särskild utredare att klarlägga om regleringen i frågor som rör utbildning för barn och unga vid hem

för vård eller boende(HVB), särskilda ungdomshem och sjukhus eller annan motsvarande institution behövde förtydligas. Utredaren fick även i uppdrag att utreda om distansundervisning i vissa fall bör vara ett alternativ till reguljär undervisning för elever i de obligatoriska skolformerna samt i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Regeringens uppdrag grundar sig på den kunskap som framkommit under senare år om placerade barns låga utbildningsnivå. Skolinspektionens granskning 2010 visade på svårigheter med samverkan mellan skolhuvudmännen och socialnämnden vilket resulterade i ett oklart ansvarstagande för elevers utbildning i samband med placering. Utredningen anser att behandling och utbildning måste vara två lika viktiga delar i det ansvar som samhället tar på sig när ett barn placeras i samhällsvård. Forskningen visar att ett ökat fokus på placerade barns utbildning gynnar barnens behandling och kan vara en viktig del av denna.

Utredningen framhåller skollagens (2010:800) bestämmelser om tillgång till likvärdig utbildning som en rättighet för alla skolpliktiga barn.

Utredningens förslag syftar primärt till

- En förbättrad samverkan mellan socialnämnden och skolhuvudmannen
- En förbättrad uppföljning av placerade barns utbildning
- Förtydliganden kring vad som avses med undervisning på sjukhus och hur den ska bedrivas
- Förtydliganden av regelverket för fjärr- och distansundervisning

Förvaltningen välkomnar de förslag som utredningen har avseende barn i samhällsvård. Kunskapen om utbildningens betydelse både för barns och ungdomars situation under tiden de vårdas samt utbildningens betydelsen i ett livsperspektiv har ökat under de senaste åren. Barn i samhällsvård riskerar att vara sämre rustade än andra barn efter en tid i samhällets vård. Socialtjänsten ansvarar för att följa upp den planerade vården. Socialtjänsten ansvarar även för att följa upp att andra huvudmän tar sitt ansvar när det gäller placerade barns utbildning och hälsa. Avseende utbildningen har förvaltningen länge efterfrågat just den typ av dokument och uppföljningsansvar som utredningen föreslår.

Förvaltningen saknar förtydliganden om hur barn som vistas med sin ena vårdnadshavare på ett skyddat boende eller barn som är placerade i jourhem ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd.

Bakgrund

Kommunstyrelsen och skolroteln har till socialförvaltningen för yttrande överlämnat remiss av betänkandet "Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning (SOU 2012:76)". Socialnämnden har fått remisstid till den 26 mars 2013.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Ärendet

Utredningen föreslår en tydligare ansvarsfördelning avseende utbildning för placerade barn och unga. Utredningen föreslår även att reglerna för undervisning vid längre tids sjukhusvård förtydligas samt att förutsättningarna för fjärr- och distansundervisning regleras.

Placerade barn och unga

Utredningen föreslår att socialnämnden ska bli skyldig att lämna en underrättelse till ansvarig utbildningsnämnd när beslut har fattats om en placering av ett barn som innebär byte av skola. Samverkan mellan skolan och socialtjänsten behöver förbättras och den skola en elev går i måste på ett tidigt stadium få information om ett planerat skolbyte. Om möjligt bör underrättelsen innehålla information om den nya skolhuvudmannen.

Utredningen förslår vidare att socialnämnden efter samråd med skolhuvudmannen i vårdplanen och genomförandeplanen ska beskriva hur barnet ska få lämplig utbildning. För att socialnämnden ska få information om barnets/eleven behov ska hemkommunen (barnets skola) vara ansvarig för att ett särskilt utbildningsdokument upprättas. Utbildningsdokumentet ska innehålla en bedömning av vilka pedagogiska stödinsatser som eleven har behov av. Dokumentet ska innehålla de uppgifter som hemkommunen anser att den nya skolhuvudmannen behöver. Tanken med förslaget är att skolgången ska kunna komma igång snabbare och med rätt stöd för eleven. Hemkommunen ska ge information om vilka stödinsatser som eleven har behov av men inte ange vilka insatser den nya skolhuvudmannen ska utföra. Bedömningen ska inte vara bindande för den nya skolhuvudmannen.

Hemkommunen föreslås få ett uppföljningsansvar för de skolpliktiga elever som är placerade på HVB och går i skola i en annan kommun. Ansvaret föreslås gälla även för elever som är placerade på ett särskilt ungdomshem som statens

institutionsstyrelse ansvarar för eller barn som är på sjukhus och får sin undervisning på sjukhuset eller en institution knuten till sjukhuset. Utredningen föreslår att sekretessreglerna ses över så att sekretessbelagd information som behöver ingå i ett utbildningsdokument ska kunna lämnas mellan huvudmannen för en fristående skola och hemkommunens skolhuvudman. Utredningen föreslår inga förändringar för att ge HVB-hem möjlighet att ordna undervisning utan menar att det bästa är att även placerade barn och ungdomar går i en skola inom det reguljära skolväsendet.

Utredningen föreslår flera åtgärder som ska underlätta skolgången för elever på ett HVB-hem genom att de ska få rätt att gå i en kommunal skola och att ersättningen ska regleras mellan kommunerna genom den interkommunala ersättningen.

Utredningen föreslår även att icke skolpliktiga elever som är placerade på ett HVB-hem ska erbjudas plats i en kommunal gymnasieskola eller gymnasiesärskola i närheten om kommunen där HVB-hemmet ligger erbjuder sådan utbildning. Hemkommunen föreslås stå för kostnaderna.

När det gäller undervisning vid de särskilda ungdomshemmen föreslår utredningen ett förtydligande av vilka regler i skollagen som ska vara tillämpliga vid utbildning på de särskilda ungdomshemmen. Den förordning som reglerar undervisningen vid de särskilda ungdomshemmen föreslås upphöra och istället ingå i skol- respektive gymnasieförordningen. Utredningen föreslår inget undantag från regeln om tillgång till skolbibliotek och att det pedagogiska ansvaret ska vila på en rektor. Utredningen föreslår inget undantag från kravet på behöriga lärare.

Sjukhusvård

Utredningen föreslår förtydliganden i reglerna kring undervisning vid sjukhusvistelse så att undervisningen blir likvärdig över landet och motsvarar den undervisning barnen inte kan delta i.

Fjärrundervisning och distansundervisning

Utredningen förordar en generell reglering av tillstånd att bedriva undervisning på distans men en restriktiv tillämpning då den bör kunna likställas med vanlig undervisning som genomförs med elever och lärare på plats i en skola.

Utredningen föreslår även förtydliganden kring fjärr- och distansundervisning och vill skilja på de olika begreppen. Fjärrundervisning föreslås avse situationer när eleven har direktkontakt i tid och rum med en lärare med stöd av informations- och kommunikationsteknik. Behovet kan uppstå då en skola saknar behöriga lärare

i ett visst ämne, en kurs saknas vid skolan eller det är för få elever för en undervisningsgrupp. Utredningen föreslår att fjärrundervisning ska tillåtas i vissa angivna ämnen.

Distansundervisning avser en situation då eleven och läraren inte står i direkt kontakt med varandra vare sig i rummet eller i tiden. Behovet ska vara avgränsat i tid och bero på elevens medicinska och/eller psykosociala problematik, elever med avancerad karriär på elitnivå och elever vid särskilda ungdomshem. Skälet till att bevilja distansundervisning ska utgå från elevens förhållande och elevperspektivet ska vara det dominerande. Utredningen föreslår att distansundervisning endast ska kunna erbjudas då skolan har uttömt alla sina resurser, att den ska ges under en begränsad tid av högst två terminer totalt och en behandlande läkare eller psykoterapeut har intygat skriftligt att det är den bästa åtgärden. Ytterligare en förutsättning är att eleven under den tid som distansundervisning pågår får behandling som syftar till återgång till skolan och detta planeras i samverkan med alla inblandade parter. En kontaktperson ska utses vid elevens hemskola för att följa upp elevens kunskapsutveckling och behandling

Både fjärr- och distansundervisning föreslås kunna ske på entreprenad.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar många av de förslag som utredningen kommer med. Kunskapen om utbildningens betydelse både för barns och ungdomars situation under tiden de vårdas samt utbildningens betydelsen i ett livsperspektiv har ökat under de senaste åren. Barn i samhällsvård riskerar att vara sämre rustade än andra barn efter en tid i samhällets vård när det egentligen borde vara tvärtom. Socialtjänsten och de som ger barnen vård har av tradition varit mer fokuserade på barnets behandling och psykiska välbefinnande och inte sett utbildning som någon självklar del av detta. Kunskapen om utbildningens betydelse har dock fått stort genomslag i socialtjänstens olika verksamheter under de senaste åren. De HVB som staden har ramavtal med har alla något slag av överenskommelse med en kommunal eller fristående skola i närheten eller driver en egen fristående skola. Förvaltningen har i förfrågningsunderlag understrukt vikten av detta och kritiskt granskat alla anbud i detta avseende. När det gäller familjehemsvården pågår ett utvecklingsarbete där bl.a. projektet SkolFam är en del för att lyfta familjehemsplacerade barns utbildning.

Förvaltningen har tillsammans med utbildningsförvaltningen i ”Stödmaterial för samverkan och ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämndernas verksamheter och

skolan” (beslutat i UtbN och SoN september 2010) formulerat hur samverkan mellan skolan och stadsdelsförvaltningen ska gå till inför en placering av ett barn. De förtydliganden som utredningen föreslår ger stöd för de rutiner som förvaltningarna gemensamt har formulerat och förankrat i respektive verksamheter.

Socialtjänsten ansvarar för att följa upp att ansvarig huvudman fullgör sina plikter när det gäller placerade barns utbildning och hälsa. Avseende utbildningen har förvaltningen länge efterfrågat just den typ av dokument och uppföljningsansvar som utredningen föreslår. Socialtjänstens kompetens är inte och ska inte vara pedagogiska frågor och socialtjänsten behöver stöd av skolhuvudmannen för att säkerställa placerade barns behov avseende utbildning.

Förvaltningen saknar ett resonemang i utredningen avseende tillfälligt placerade barn och barn som vistas i skyddat boende tillsammans med sin ena förälder under kortare eller längre tid. Barn som vistas med sin förälder i ett skyddat boende är oftast inte placerade av socialtjänsten i formell mening då det är en vårdnadshavare som har tagit med sig barnet för att skydda sig själv och barnet från en annan vårdnadshavare/förälder/närstående. I bästa fall kan barnet gå kvar i sin vanliga skola men förutom de praktiska problem som kan uppstå (behov av skolskjuts och därmed förenade oförutsedda kostnader) kan det vara förenat med stor risk för både barnet och den som har sökt skydd. Förvaltningen anser att skolhuvudmannen har ansvar för att se till att skolgången fungerar för alla barn och skulle önska förtydliganden även på detta område. Detsamma gäller barn som är placerade i jourhem.

Förvaltningen anser att tanken att skilja på fjärr- och distansundervisning är bra men att vill understryka vikten av att barn inte slentrianmässigt blir hänvisade till undervisning i det egna hemmet vid en dator på grund av s.k. psykosociala skäl. Det kan bara i undantagsfall och under en kortare tid vara bra för ett barn att undervisas i hemmet eller på annan plats, vid en dator. En underskriven samordnad individuell plan (kan motsvaras av en genomförandeplan eller ”barnets plan”) bör alltid finnas med som underlag för att alla samverkansparters ansvar ska vara tydliggjort och för att barnet och vårdnadshavaren ska veta vem som ansvarar för vad.

Förvaltningen menar att när ungdomar är placerade på ett särskilt ungdomshem kan distansundervisning vara en bra åtgärd men det är lika viktigt som i andra fall av distansundervisning att en plan med samtliga parter är upprättad så att ansvaret vid flytt till hemkommunen eller en övergång till ett HVB planeras nog.

Bilaga: Remiss - Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och
distansundervisning (SOU 2012:76)